

Suvestinė redakcija nuo 2025-02-28

Įsakymas paskelbtas: TAR 2016-10-05, i. k. 2016-24553

Nauja redakcija nuo 2020-11-27:

Nr. [IV-1408](#), 2020-11-25, paskelbta TAR 2020-11-26, i. k. 2020-25067

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2016 m. spalio 5 d. Nr. IV-759
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo 8 straipsnio 4 punktu ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 6 straipsniu:

1. T v i r t i n u Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatus (pridedama).

2. Į g a l i o j u Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinį direktorių teisės aktų nustatyta tvarka pateikti Juridinių asmenų registro tvarkytojui šiuo įsakymu patvirtintus bibliotekos nuostatus ir atlikti kitus veiksmus (įskaitant, bet neapsiribojant prašymų, raštų ir kitų dokumentų pasirašymu bei tvirtinimu), susijusius su Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų įregistravimu Juridinių asmenų registre.

Kultūros ministras

Šarūnas Birutis

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos kultūros ministro
2016 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. ĮV-759
(Lietuvos Respublikos kultūros ministro
2025 m. vasario 27 d. Nr. ĮV-143 redakcija)

LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – Nacionalinė biblioteka) yra pagrindinė visiems vartotojams prieinama mokslinė Lietuvos Respublikos biblioteka, veikianti informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse.

2. Nacionalinė biblioteka yra įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo (juridinio asmens kodas 290757560), turintis sąskaitas banke ir antspaudą su savo pavadinimu. Nacionalinės bibliotekos buveinės adresas – Vilnius, Gedimino pr. 51, LT-01109, Lietuvos Respublika.

3. Nacionalinė biblioteka yra biudžetinė įstaiga, išlaikoma iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pagal asignavimų valdytojo patvirtintas sąmatas, laikantis Lietuvos Respublikos finansų ministro nustatytų finansavimo taisyklių ir išdo procedūrų, ir kitų teisėtai gautų lėšų. Nacionalinei bibliotekai finansuoti gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

4. Nacionalinės bibliotekos savininkė yra valstybė. Savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, kuri atlieka Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme nustatytas funkcijas ir sprendžia kitus Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatuose (toliau – Nuostatai) jos kompetencijai priskirtus klausimus.

5. Nacionalinės bibliotekos vieši pranešimai ir kita informacija skelbiama Nacionalinės bibliotekos interneto svetainėje <https://www.lnb.lt>. Teisės aktų nustatytais atvejais jie gali būti skelbiami ir kitose visuomenės informavimo priemonėse.

6. Nacionalinė biblioteka veikia Lietuvos Respublikos kultūros ministrui pavestose bibliotekų valdymo srityje.

7. Nuostatus tvirtina ir juos keičia kultūros ministras.

II SKYRIUS NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS VEIKLOS TIKSLAI IR FUNKCIJOS

8. Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslai yra šie:

8.1. kaupti, saugoti ir aktualinti nacionalinį dokumentinį kultūros paveldą, užtikrinti jo sklaidą ir integravimą į Europos skaitmeninio turinio erdvę;

8.2. užtikrinti prieigą prie informacijos ir žinių, plėtoti visuomenės informacinę ir kultūrinę kompetenciją;

8.3. skatinti naujų žinių kūrimą, sklaidą ir naudojimą;

8.4. vykdyti socialinių ir humanitarinių mokslų sričių mokslinius tyrimus, konsultavimo ir ekspertinę veiklą.

9. Nacionalinė biblioteka, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas:

9.1. įgyvendindama 8.1 papunktyje nustatytą veiklos tikslą:

9.1.1. komplektuoja nacionalinį publikuotų dokumentų archyvinį fondą, užtikrina jo apskaitą, tinkamas ilgalaikio išsaugojimo sąlygas ir apsaugą, vykdo šio fondo dokumentų restauravimą, konservavimą ir skaitmeninimą;

9.1.2. kontroliuoja privalomųjų nemokamų dokumentų pateikimą nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui ir bibliotekoms;

9.1.3. administruoja, kaupia ir pildo nacionalinės bibliografijos įrašų ir autoritetinių įrašų duomenų bazes;

9.1.4. vykdo bibliotekų srities nacionalinio skaitmeninimo kompetencijos centro funkcijas;

9.1.5. atlieka Virtualios elektroninio paveldo informacinės sistemos (VEPIS) valdytojo ir tvarkytojo funkcijas;

9.1.6. koordinuoja Lietuvos atminties institucijų suskaitmeninto turinio pateikimą į Europos skaitmeninio kultūros paveldo platformą „Europeana“;

9.1.7. vykdo nenustatytų teisių turėtojų kūrinių paiešką ir rezultatų registravimą Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos Nenustatytų teisių turėtojų kūrinių duomenų bazėje;

9.1.8. rengia ir įgyvendina dokumentinio kultūros paveldo sklaidos, išvestinių produktų kūrimo programas ir projektus;

9.1.9. atlieka Lietuvoje publikuotų dokumentų tarptautinę standartinę numeraciją (ISBN, ISSN, ISMN), vykdo jų bibliografinę ir statistinę apskaitą;

9.2. įgyvendindama 8.2 papunktyje nustatytą veiklos tikslą:

9.2.1. formuoja ir saugo šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių spausdintinių ir skaitmeninių Lietuvos ir užsienio informacijos išteklių fondą, sudaro galimybes ir skatina gyventojus juo naudotis;

9.2.2. atlieka šalies universalaus tarpžinybinio depozitoriumo funkcijas;

9.2.3. prenumeruoja Lietuvos ir pasaulio skaitmeninius informacijos išteklius ir užtikrina vartotojams nuotolinę prieigą prie jų;

9.2.4. vykdo Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) valdytojo ir tvarkytojo funkcijas;

9.2.5. atlieka šalies ir tarptautinio tarpbibliotekinio abonemento centro funkcijas;

9.2.6. teikia lankytojų aptarnavimo paslaugas bibliotekoje;

9.2.7. teikia ir koordinuoja neformaliojo ugdymo paslaugas medijų ir informacinio raštingumo, skaitymo skatinimo, kultūrinės edukacijos srityse;

9.2.8. rengia parodas, organizuoja kitus kultūros renginius (knygų pristatymus, filmų peržiūras, paskaitas, viešas diskusijas, edukacinius užsiėmimus ir kt.) Lietuvoje ir užsienyje;

9.2.9. įgyvendina nacionalinę skaitymo skatinimo priemonę „Knygų startas“, vykdo kitas skaitymo skatinimo ir knygų populiarinimo veiklas;

9.2.10. kuria ir viešina vaizdo ir garso informaciją (analitinę, mokslo populiarinimo ir kitą vaizdo ir garso produkciją);

9.2.11. atlieka Kultūrinės edukacijos informacinės sistemos (KEIS) tvarkytojo ir asmens duomenų tvarkytojo funkcijas;

9.2.12. įgyvendina Kultūros paso priemonę, vykdo kitas su kultūrine edukacija ir šių paslaugų finansavimu susijusias veiklas;

9.2.13. atlieka parlamentinės bibliotekos funkcijas:

9.2.13.1. renka teminę, bibliografinę, faktografinę informaciją ir teikia ją pagal Lietuvos Respublikos Seimo vadovybės, Lietuvos Respublikos Seimo narių, Lietuvos Respublikos Seimo komitetų ir komisijų, kitų valstybės įstaigų užklausas;

9.2.13.2. rengia Lietuvos ir užsienio spaudos temines bibliografines apžvalgas, ruošia medžiagą analitinėms apžvalgoms;

9.3. įgyvendindama 8.3 papunktyje nustatytą veiklos tikslą:

9.3.1. kaupia duomenis raštijos, informacijos ir komunikacijos procesų, skaitybos tyrimams;

9.3.2. publikuoja dokumentinio kultūros paveldo ir mokslo šaltinius, rankraščius;

9.3.3. rengia ir leidžia Lietuvos valstybinės einamosios ir nacionalinės retrospektyviosios bibliografijos leidinius, įvairių mokslo sričių bibliografines rodykles, statistikos ir metodinius leidinius, recenzuojamus mokslo darbų žurnalus ir profesinius leidinius;

9.3.4. rengia ir leidžia Lietuvių visuotinę ir temines enciklopedijas;

9.3.5. leidžia kitus kultūrinę ir (ar) mokslinę vertę turinčius leidinius;

9.3.6. teikia informacijos analitikos, informacijos valdymo sprendinių paslaugas šalies valstybės institucijoms, įstaigoms, verslo subjektams ir kitoms organizacijoms;

9.3.7. dalyvauja mokslo publikacijų ir duomenų atvirosios prieigos, didžiųjų duomenų apdorojimo modelių ir įrankių kūrimo, informacinės žinių infrastruktūros ir informacinių išteklių sąveikumo plėtojimo veiklose;

9.3.8. inicijuoja ir įgyvendina Lietuvos kultūrinės diplomatijos projektus ir kultūrinius mainus;

9.3.9. kaupia ir saugo užsienyje publikuotus lituanistinius dokumentus ir Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių kultūros atašė archyvus;

9.3.10. rengia ir įgyvendina nacionalinius, tarptautinius, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų bendradarbiavimo programų finansuojamus projektus bibliotekų plėtros, kultūros, valstybės informacijos išteklių valdymo srityse;

9.4. įgyvendindama 8.4 papunktyje nustatytą veiklos tikslą:

9.4.1. savarankiškai ir (ar) kartu su mokslo ir studijų institucijomis, mokslinių tyrimų įstaigomis ir (ar) nepriklausomais mokslininkais atlieka lituanistikos, medijų ir informacinio raštingumo, vaikų ir jaunimo literatūros, skaitybos, dokumentinio kultūros paveldo, judaikos ir kitus su bibliotekų veikla susijusius mokslinius tyrimus ir viešina jų rezultatus;

9.4.2. atlieka Lietuvos bibliotekų metodinio centro funkcijas:

9.4.2.1. teikia konsultacijas bibliotekų specialistams;

9.4.2.2. organizuoja dalijimosi gerąja praktika veiklas;

9.4.2.3. teikia pasiūlymus Kultūros ministerijai dėl bibliotekų srities teisinio reglamentavimo tobulinimo;

9.4.3. dalyvauja rengiant bibliotekų, dokumentavimo ir informacijos, bibliografavimo ir referavimo, archyvų ir dokumentų, informacijos mokslų ir leidybos sričių Lietuvos ir tarptautinių standartų ir kitų teisės aktų projektus, nustatyta tvarka rengia ir teikia kultūros ministrui tvirtinti teisės aktų projektus, nustatančius privalomą šių sričių Lietuvos standartų taikymą bibliotekų veikloje;

9.4.4. koordinuoja Lietuvos bibliotekų veiklos statistikos duomenų bazės valdytojo ir tvarkytojo funkcijas, koordinuoja statistinių duomenų surinkimą;

9.4.5. atlieka bibliotekų veiklos ir Lietuvoje publikuotų dokumentų leidybos statistinius tyrimus naudojant oficialiosios statistikos šaltinius, nurodytus Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymo 13 straipsnyje;

9.4.6. rengia, vykdo ir koordinuoja bibliotekų specialistų ir kitų kultūros sektoriaus darbuotojų tobulinimo programas;

9.4.7. teikia siūlymus Kultūros ministerijai dėl kultūros sektoriaus darbuotojų kompetencijų tobulinimo sistemos plėtros;

9.5. atlieka kitas teisės aktuose numatytas funkcijas.

III SKYRIUS NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS TEISĖS

10. Nacionalinė biblioteka, siekdama jai nustatytą veiklos tikslą ir atlikdama funkcijas, turi teisę:

10.1. teikti mokamas paslaugas, kurių sąrašą tvirtina kultūros ministras, ir nustatyti teikiamų mokamų paslaugų įkainius, išskyrus tuos atvejus, kai pagal Lietuvos Respublikos įstatymus kainas ir kitus normatyvus reguliuoja valstybė ar Europos Sąjungos teisės aktai;

10.2. sudaryti laikinas komisijas, darbo grupes iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, mokslo ir mokymo įstaigų atstovų, specialistų ir kitų suinteresuotųjų asmenų Nacionalinės bibliotekos veiklos klausimams spręsti;

10.3. dalyvauti kitų institucijų ir įstaigų sudarytų komisijų, darbo grupių, patariamųjų institucijų veikloje;

10.4. gauti visą reikiamą informaciją, dokumentų nuorašus ar kitus duomenis, taip pat susipažinti su visais duomenimis ir dokumentais, reikalingais Nacionalinės bibliotekos funkcijoms vykdyti;

10.5. sudaryti ir pasirašyti bendradarbiavimo sutartis ir susitarimus su Lietuvos ir užsienio valstybių institucijomis ir organizacijomis;

10.6. gauti paramą Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo nustatyta tvarka;

10.7. pirkti ar kitais būdais įsigyti Lietuvoje ir užsienyje publikuotus dokumentus ir rankraščius;

10.8. vykdyti vidaus ir tarptautinius dokumentų mainus dubletiniais ar specialiai šiam tikslui įsigytais dokumentais;

10.9. būti Lietuvos ir tarptautinių organizacijų nare, atstovauti Lietuvos bibliotekoms nacionalinėse ir tarptautinėse bibliotekų ir kitose organizacijose, jei tai neprieštarauja Biudžetinių įstaigų įstatymui ir šiuose Nuostatuose nustatytiems Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslams ir atliekamoms funkcijoms;

10.10. įsigyti intelektinės nuosavybės teises į kūrybinės veiklos rezultatus;

10.11. turėti kitas teisės aktų suteiktas teises.

IV SKYRIUS

NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

11. Nacionalinės bibliotekos veikla organizuojama vadovaujantis kultūros ministro įsakymu, tvirtinamu Nacionalinės bibliotekos strateginiu veiklos planu ir Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus tvirtinamu metiniu veiklos planu, kurie skelbiami Nacionalinės bibliotekos interneto svetainėje.

12. Nacionalinės bibliotekos veikla reguliuojama Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus tvirtinamais: Nacionalinės bibliotekos darbo reglamentu, Nacionalinės bibliotekos vidaus tvarkos taisyklėmis, struktūrinių padalinių nuostatais, darbuotojų pareigybių aprašymais ir kitais vidaus administravimo teisės aktais.

13. Nacionalinei bibliotekai vadovauja generalinis direktorius, kurį Lietuvos Respublikos darbo kodekso, Bibliotekų įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka konkurso būdu skiria į pareigas penkerių metų kadencijai ir iš jų atleidžia kultūros ministras. Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas kultūros ministrui.

14. Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius:

14.1. atlieka Biudžetinių įstaigų įstatymo 11 straipsnyje nustatytas biudžetinės įstaigos vadovo funkcijas;

14.2. teisės aktų nustatyta tvarka atstovauja Nacionalinei bibliotekai teismuose, kitose Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijose, įstaigose ir tarptautinėse organizacijose;

14.3. teikia kultūros ministrui Nacionalinės bibliotekos veiklos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos ir jos įgyvendinimo priemonių vykdymo ataskaitas;

14.4. priima įsakymus ir kontroliuoja, kaip jie vykdomi, pasirašo įgaliojimus, sutartis ir kitus Nacionalinės bibliotekos veiklą reglamentuojančius dokumentus;

14.5. tvirtina Nacionalinės bibliotekos darbo reglamentą, darbo tvarkos taisykles, struktūrinių padalinių nuostatus, darbuotojų pareigybių aprašymus, teikiamų mokamų paslaugų įkainius, kitus vidaus administravimo tvarkomuosius dokumentus;

14.6. sudaro ir tvirtina redakcinių kolegijų, kitų patariamųjų tarybų, darbo grupių ir komisijų nuostatus, sudėtis, jų planus ir darbo ataskaitas;

14.7. vykdo kitas teisės aktais nustatytas funkcijas ir kultūros ministro pavedimus.

15. Jeigu Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus laikinai nėra arba jis negali atlikti savo funkcijų, jo funkcijas atlieka kultūros ministro įgaliotas kitas bibliotekos darbuotojas.

16. Nacionalinėje bibliotekoje sudaroma patariamojo balso teisę turinti kolegiali institucija – Bibliotekos taryba. Ji teikia pasiūlymus Nacionalinės bibliotekos strategijos, paslaugų, leidybos, mokslo tiriamosios veiklos, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitais veiklos ir darbo organizavimo klausimais. Bibliotekos tarybos narių skaičių, sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius. Į Bibliotekos tarybos sudėtį įeina du Kultūros ministerijos atstovai, iš kurių vienas – kultūros viceministras.

17. Nacionalinės bibliotekos valstybinį auditą atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė.

18. Nacionalinės bibliotekos vidaus auditą atlieka Kultūros ministerijos Centralizuotas vidaus audito skyrius.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Nacionalinė biblioteka pertvarkoma, reorganizuojama ar likviduojama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir Biudžetinių įstaigų įstatymo nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Įsakymas

Nr. [IV-1408](#), 2020-11-25, paskelbta TAR 2020-11-26, i. k. 2020-25067

Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. spalio 5 d. įsakymo Nr. IV-759 „Dėl Lietuvos Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Įsakymas

Nr. [IV-352](#), 2021-03-25, paskelbta TAR 2021-03-25, i. k. 2021-05838

Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. spalio 5 d. įsakymo Nr. IV-759 „Dėl Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Įsakymas

Nr. [IV-548](#), 2022-06-13, paskelbta TAR 2022-06-17, i. k. 2022-13123

Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. spalio 5 d. įsakymo Nr. IV-759 „Dėl Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Įsakymas

Nr. [IV-143](#), 2025-02-27, paskelbta TAR 2025-02-28, i. k. 2025-03353

Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. spalio 5 d. įsakymo Nr. IV-759 „Dėl Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo